

Nº 76
Maig 2026
Revista mensual

Territoris

Fidelitat a les abelles

Lo Pau de Ponts,
el rei de la festa
popular

La pilota parla català:
El repte lingüístic
del Pardinyes

Museus de Lleida,
on el passat i el
present es troben

INNOVACIÓ
**MAGIC
CONNECT**

VISTA | SO | ESTIL

CONNECTAR-SE

TRUCAR

ESCOLTAR

ULLERES
CONNECTADES
249€
AMB 2 CLIPS*

Tchin Tchin
ÀUDIO

**LA TEVA 2a PARELLA
D'AUDIÒFONS
PER 1€ MÉS****

*Muntura MAGIC CONNECT: 249 € impostos inclosos. Els Clips Magic inclosos no són lents correctores i només són vàlids per a la muntura per a la qual estan dissenyats i únicament es poden adquirir a les botigues ALAIN AFFLELOU. Consulteu les condicions i característiques de la col·lecció MAGIC CONNECT a la botiga. Compleix la legislació vigent de productes sanitaris.

**Veure condicions al centre d'audiologia o a afflelou.es.

TROBA'NS EN:

TÀRREGA 973 311 624

MOLLERUSSA 973 770 396 · 678 443 868

C.C. CARREFOUR LLEIDA 973 499 105

C/ SANT JOAN, 6 · LLEIDA 973 235 991

ALAINAFFLELOU
Òptic i Audiòleg

Editorial

El futur passa pel turisme rural

El turisme rural s'ha consolidat com una de les grans oportunitats per al territori de Lleida, en un moment en què el model turístic global busca alternatives més sostenibles i humanes. Lluny de la massificació, les cases rurals ofereixen una experiència basada en la proximitat, el paisatge i la identitat local. Les bones dades de visitants i ocupació no són fruit de la casualitat, sinó d'anys de feina i adaptació.

Tanmateix, aquest creixement també planteja interrogants de futur. La dependència de temporades concretes i la manca de relleu generacional poden posar en risc la continuïtat del model. Cal, doncs, una aposta decidida per desestacionalitzar l'oferta i reforçar el valor afegit del territori. També és imprescindible protegir l'essència del turisme rural, evitant caure en dinàmiques de banalització. El repte no és créixer a qualsevol preu, sinó fer-ho amb coherència.

Lleida té l'oportunitat de liderar un turisme més equilibrat i respectuós. Però això només serà possible amb una visió compartida entre administració i sector. El futur del món rural també es juga en aquest àmbit. I, ara més que mai, cal decidir quin model es vol construir.

Índex

- 4 Lo Pau de Ponts, el rei de la festa popular
- 6 Núria Castells: "Si aprens a estimar un cavall, aprens a estimar qualsevol ésser"
- 8 Goretti Pomé: "La vocació és sagrada. Som el que som"
- 10 Fidelitat a les abelles
- 12 Museus de Lleida, on el passat i el present es troben
- 16 El somni de rodar amb Pedro Almodóvar
- 18 La pilota parla català: El repte lingüístic del Pardinyes
- 22 Turisme rural a Lleida, refugi de calma
- 24 Lleida: On el vent pren forma
- 28 El repte silenciós de mantenir vives les reserves de sang
- 30 Recepta: Albergínies farcides de bacó i bolets

territoris
territoris.cat

Edita:

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

amic

Pots trobar-nos també a:

@territoris.cat

/territoris.cat

@territoriscat

Redacció i publicitat: 676 560 252

Grup Nació
(Edicions Digitals de Premsa Local, SL - B09844770)

Delegada Grup Nació a Lleida: Esther Barta

Coordinadora: Patricia Peláez

Redacció: Àlvar Llobet, Carme Escales

Disseny i Maquetació: Cristóbal Moscoso

Foto portada: Magnific

Impressió: GoPrinters

Dipòsit Legal: DL L 480-2015

Lo Pau de Ponts, el rei de la festa popular

El cantant i showman celebra els 10 anys de trajectòria musical amb una gira que recorrerà tot el país en els mesos vinents

El Luz de Gas ple per escoltar Lo Pau de Ponts / LO PAU DE PONTS

Les festes majors de poble constitueixen una expressió viva del patrimoni immaterial de Catalunya, especialment arrelada als mesos d'estiu. Aquestes celebracions populars, profundament vinculades al territori, s'inscriuen al calendari com a cites ineludibles i esdevenen, sovint, veritables bastions de les tradicions i dipositàries de la cultura popular. En plena canícula, topar-se amb una d'aquestes festes és gairebé inevitable. En canvi, a mesura que s'esvaeixen els mesos de juliol i agost, la seva presència es dilueix i la recerca esdevé més feixuga. La dificultat s'accentua encara més si el focus es trasllada a l'entorn de la jungla urbana de Barcelona, aparentment allunyat

d'aquestes dinàmiques festives. Aquest esperit popular l'encarna actualment com ningú el showman i cantant Pau Pinós, conegut artísticament com Lo Pau de Ponts. El passat mes de març va commemorar una dècada de trajectòria musical amb un espectacle a la sala Luz de Gas, una celebració en la qual va traslladar l'essència festiva de les places de poble i on no van faltar les seves millors peces.

"10 anys de Festa Major" és el lema que resumeix la trajectòria del jove pontsicà. Va començar a fer-se conegut amb la cançó "La nòvia estiueja a Salou", un clip que va tenir milers de reproduccions a les xarxes i que va catapultar Pinós: "M'agrada més ser popular que ser famós. Hi ha un com-

ponent d'estima que m'atreu", assegura el cantant, que admet que l'èxit progressiu que ha anat vivint li ha permès veure les coses "amb perspectiva" i gaudir dels moments sense ambicions exagerades. "M'ho estic passant molt bé i no deixo que la voràgine del dia a dia em tregui la voluntat de paladejar cada moment", apunta el showman.

En aquesta nova etapa, Lo Pau de Ponts no amaga la seva gratitud cap a la comunitat que l'ha vist créixer i que l'ha sostingut. "Vull expressar el meu agraïment més sincer a totes les persones que em fan costat i que, amb el seu alè, m'empenyen a no defallir i a continuar creant", confessa amb humilitat. De fet, el seu desembarcament a la mítica sala Luz de Gas de Barcelona no és només una fita en la seva carrera, sinó un gest de reciprocitat; un acte concebut per retornar l'escalf i l'estima que el país li ha brindat des dels seus inicis. "El meu públic és d'una transversalitat absoluta", explica en declaracions a Territoris, subratllant que la seva música ha aconseguit trencar barreres generacionals.

Per refermar aquesta connexió intergeneracional, l'artista destaca que entre el públic de la sala barcelonina s'hi trobava una nodrida representació de pontsicans, una "ambaixada" arribada expressament des de la seva terra natal. Aquest concert ha estat el tret de sortida d'una ambiciosa gira que, durant aquesta primavera i l'estiu, el portarà a recórrer la geografia catalana d'extrem a extrem.

Concert a Luz de Gas / LO PAU DE PONTS

Amb cada actuació, Lo Pau de Ponts reafirma el seu paper com a cronista festiu del país, capaç de convertir el quotidià en celebració. El seu projecte musical continua creixent sense perdre l'essència ni l'arrel popular que l'ha fet singular. I mentre hi hagi places, escenaris i ganes de festa, el seu univers continuarà trobant públic disposat a cantar-lo.

■ Àlvar Llobet

Das WeltAuto. X SEAT

El teu SEAT d'ocasió.

Dalmau Motor us desitja Bona Festa Major. Visita'ns i coneix la nostra selecció de vehicles revisats.

Dalmau Motor
Av. Barcelona, 19 - Tàrrrega - Tel: 973 50 09 10
Av. Barcelona, 19 - Lleida - Tel: 973 01 37 10
Pol. Ind. Golpark, Av. Europa, 11 - Gelmés - Tel: 973 01 37 11

“Si aprens a estimar un cavall, aprens a estimar qualsevol ésser”

La Núria Castells és periodista i fornera. Entre pans i notícies va escrivint el seu dia a dia des del Pirineu

De camí cap a la Vall de Boí, en un punt vora la carretera L-500, hi ha una casa amb un jardinet, taules i cadires: un bell raconet que convida a aturar-s'hi. És una parada d'aquelles per a donar-se un respir, fer pausa una estoneta, estirar les cames, entrar a fer una petita descoberta i fer conversa. Perquè en xerrades disteses, desinteressades, amb persones que no coneixem, es practica una escolta autèntica, de descoberta. En les converses amb aquells desconeguts que trobem en viatges, podem aprendre coses que, sense un recés així en el camí, no ens enduríem a casa. La desconeguda, en aquest cas, es diu Núria Castells. Potser la trobem interactuant amb la seva gossa i els seus gats, en una sintonia de companyonia que fa goig. El jardí és ben maco, s'hi està bé i és tranquil. En un cartell llegim: “Forn de Pa. Bar. Menjars del país”. I, quan entrem a l'interior del bar, la sorpresa és gran. Ja fa anys que aquesta noia va començar a penjar retalls de diaris i revistes, fotografies i postals. Ara tota la sala del bar on atén els clients té les parets folrades amb aquest interessant collage. És una imatge molt poètica i significativa, perquè, al darrere de cada bocí de paper, hi ha una història, un perquè, una emoció. “Vaig començar a penjar records com a perllongació de la meva habitació, on sempre ho havia fet, a Barcelona, de petita i adolescent. A Llesp vaig començar a posar-ne poc després d'obrir el negoci”, explica. “Són records de tot el que m'agrada i m'ha marcat al llarg de la meua vida. Són un tros de mi. Ara no penjo res perquè ho faig a les xarxes. Es pot dir que aquestes parets eren el meu Facebook i Instagram del segle XX”. La tria ha estat d'ella, una periodista amb moltes cròniques escrites, moltes entrevistes, reportatges, notícies de prop. La Núria practica un periodisme de proximitat que es va coent tot

Núria Castells al jardí del Forn de Llesp

sol, amb la vida quotidiana de la gent que l'envolta. I al forn que ella alimenta amb troncs de llenya feta als boscos veïns, es van coent pans de pagès, barres i coques de forner que els passavolants paren a endur-se'n.

DEIXAR LA CIUTAT

La Núria va fer el viatge a la inversa dels seus pares. Ells, amb trenta anys, havien deixat el poble de l'Alta Ribagorça per anar a Barcelona. I ella també estava en la trentena quan va decidir pujar a viure al Pirineu. Direccions oposades, amb un propòsit divers. A la dècada dels seixanta, ells havien baixat a la ciutat buscant un futur millor. Ella, en canvi, als anys noranta, senzillament, va marxar per fugir de Barcelona. El seu somni havia estat ser veterinària o biòloga, perquè li agradaven molt els animals. Els seus referents eren Félix Rodríguez de la Fuente i Jacques Cousteau. Però amb les ciències no hi tenia traça. Ella era bona en lletres. Li agradava escriure, i va decidir estudiar periodisme. Reconeix que ho va fer per curiositat i, sobretot, per poder escriure. Els animals els va deixar per a les estones lliures i avui les seves mascotes són una grata companyia.

La seva primera feina com a periodista va ser al diari Sant Andreu Express, una publicació del barri barceloní-antigament poble- de Sant Andreu del Palomar. En aquella feina, explica, “cobrava la publicitat que era capaç de contractar per als meus articles”. La segona feina, ja remunerada, va ser a la ciutat de Lleida, al diari a La Mañana, on encara avui continua escrivint, trenta-cinc anys després.

Quan va morir el seu pare, va coincidir que ella es va quedar a l'atur, i tot allò la va dur a fer la pensada que al poble podria estar bé. L'amor també li va donar el seu impuls per

deixar la plana i pujar a viure a les muntanyes, on ja residia qui seria la seva parella i soci de feina al llarg de vint-i-cinc anys. Després d'un parell de mesos de viatges d'anada i tornada entre Lleida i Barcelona, va tenir clar que el que volia era viure a Llesp. Tota la resta, la vida ho ha anat portant i transformant. Ara, algunes de les expectatives que contemplava li semblen realment molt llunyanes. Avui la Núria diu sentir-se “una mica de Llesp i una mica de Barcelona”, encara que ara aquella ciutat que la va veure créixer ja no la reconegui, admet. Per a ella, “els llocs romanen en les ànimes de cadascú”.

UN FORN DE LLENYA RECUPERAT

A Llesp, un forn de llenya esperava l'arribada de la Núria per a tornar a fer pa. Primer va ser la seva parella, el Manolo, qui en va aprendre a fer. Era el forn que el pare de la Núria, Ramon Castells, havia fet instal·lar a la casa on vivien, l'any 1950. “El Manolo era plenament autodidacta”, explica la Núria. “Només li va ensenyar quatre coses bàsiques” qui aleshores era amic seu i forner de Noals, a la Ribagorça aragonesa, el Chus Morales.

Després el Manolo va marxar, però no sense haver ensenyat a fer pa a la Núria. “Ell el feia boníssim”, recorda. “Encara que va trigar uns anys a aconseguir-ho”, precisa. Els primers que va fer ella també aspiraven per si sols a millorar. “Eren blancs i tupits. Com deia la meua mare, són lletjos, però el gust és bo, i rèiem”, rememora la Núria, que ja fa una dotzena d'anys que fa uns magnífics pans. “En ser artesanal, encara hi ha dies que em sorprèn amb algun ensurt”, confessa.

De pa només en fa cada dia durant l'estiu, per festes de

Nadal i Reis, els caps de setmana i per Setmana Santa. La resta de l'any, només en fa dos cops a la setmana. De coca, en fa cada dia a l'estiu i, la resta de l'any, només els caps de setmana. Clients del poble de Llesp, d'altres poblets de la vall i també turistes, havien conformat, anys enrere, el gruix més comú de clients més habituals del forn. Ara diu la Núria que la majoria dels que hi entren són turistes i que, els del poble i de la vall, hi van més esporàdicament. És clar que en poblets de muntanya, com Llesp, la gent gran també ha anat morint i “les noves generacions mengen menys pa o en consumeixen d'altres classes”, explica la fornera de Llesp.

VIURE, GAUDINT DE LA NATURA

El temps preferit de la Núria a Llesp és ara a la primavera, i també la tardor. “Són èpoques més tranquil·les, amb menys feina, i és quan el paisatge és més bonic”, exposa.

Des de fa una trentena d'anys, la Núria compagina el periodisme amb la feina al bar restaurant i forn de pa. “Hi ha hagut èpoques realment frenètiques on m'ha costat compaginar-ho, però sempre em va ajudar que fóssim tres a casa. Ara que estic sola, m'ho combino com puc”. També han canviat les feines, i totes tres han baixat d'intensitat. Per encàrrec, la fornera prepara escudelles, botifarres de pagès amb mongetes seques, amanides i una fabulosa carn de corder del país a la brasa. A la Núria no li agrada definir-se, perquè la porta a limitar-se. “Ara sento que puc ser moltes coses i res. Ja no em classifico en uns trets específics, perquè, si alguna cosa aprens en fer-te gran, és que podem ser tot en funció de les circumstàncies. El que sí que tinc clar, perquè ho he comprovat vivint, és que soc solitària i resiliència, amb llums i ombres, i que costa tota una vida ser rebel”, exposa.

La Núria ha estimat els animals des de petita. Ara té una gossa, dues gates i un gat. N'ha tingut més des que viu a Llesp. “Aquí han mort de vells, de malaltia o atropellats, resumeix. Té clar que “els animals són els meus companys de vida, gràcies a ells no he anat al psicòleg, han sigut i són els guardians de la meua salut mental”. Una egua que tenia va morir fa un parell d'anys. Diu que “els cavalls estan a un altre nivell, i que, si aprens a estimar un cavall, aprens a estimar a qualsevol ésser viu”. De fet, des de fa un temps, la Núria dedica una part del seu temps a fer de cuidadora de les colònies felines del carrer, al Pont de Suert. “Hi estic molt implicada”, confessa.

El cant i la poesia són les vocacions més íntimes de la Núria. “No m'han abandonat mai en la meua privacitat”, expressa. Escriu poesia i canta des que era adolescent. Encara que va guanyar un parell de premis menors de poesia, ja fa molts anys, no ha volgut fer mai el salt a la publicació i promoció. “No tinc ambició literària ni musical, només vull escriure i cantar quan vull. Em fa sentir viva. És la meua veritable identitat. No anheo especialment fer-la pública. Ara tothom canta i escriu i publica. S'ha banalitzat una mica, però no ho critico: que cadascú faci el que vulgui. Quan jo morí, qui trobi el meu material, que en faci el que vulgui, també. O potser em decideixo a airejar-lo abans, qui sap. La posteritat no em preocupa gens”, conclou.

■ **Carme Escales**

“La vocació és sagrada. Som el que som”

Conversem amb l'artista de Pobla de Segur, Goretty Pomé, que en les muntanyes va trobar la força que encara avui l'empeny a pintar

“Tu pots fer bé al món a través de la pintura”. Aquesta va ser la idea que es va desprendre d'una conversa de la Goretty Pomé amb un jesuïta. D'això fa molts anys, però la idea, la missió, el pensament de compartir missatges de pau, continuen avui presents en cada traç del pinzell d'aquesta artista que va néixer a la Pobla de Segur, de nom artístic: Goretty (www.goretty.com). Convençuda que “allò que tenim, ho hem de donar als altres”, la Goretty de seguida va veure en el seu art una eina per comunicar la pau. Ho fa a través de l'expressió de la terra, les muntanyes i el paisatge del Pallars. “Per a mi el Pallars és el tot”, diu. Quan feia el batxillerat a Lleida, el director de la residència d'estudiants on s'allotjava, li va cedir un espai de poc més de metre i mig, al costat de la sala de màquines del forat de l'ascensor, per anar-hi a pintar. Ell ja va intuir que en aquella noia hi havia una expressió artística que demanava sortir. “Eren com unes petites golfes, tipus cel·la”, recorda. Després, com tants altres joves del Pirineu, la Goretty, va deixar Pobla per anar a estudiar a Barcelona.

“Ja sabia que no em guanyaria la vida amb l'art. De fet, vaig pensar que estudiaria belles arts quan em jubilàs”. Però l'art ja havia colonitzat aquell espai interior reservat per a la vocació. De petita, la Goretty havia vist la seva mare, a casa, fent classes de dibuix a estudiants. Tenia vocació de mestra, “el dibuix i l'escriptura li van molt bé”, diu la filla. Ella, observant de petita aquelles classes de la seva mare, dibuixava i copiava. “La meva mare em va ensenyar a fer llums i ombres”, rememora. I amb aquells petits aprenentatges, la Goretty es presentava a concursos a l'escola i començava a rebre els primers premis.

A primer de primària, però, va passar una cosa que, com succeeix a vegades, amb els desenganys arriben grans lliçons de vida. La Goretty havia fet una felicitació de Nadal. Bé, l'havia copiat. Això sí, magníficament, per l'edat que tenia. Ella estava segura que havia fet la millor felicitació de Nadal. Era en blanc i negre: s'hi veia una pastoreta i tot estava fet amb un traç d'infant amb gran talent. Però concurs a què va presentar-se amb aquell treball premiava la invenció. Amb aquell concurs, la professora li va transmetre el valor de la connexió de l'obra amb la creativitat i el pensament de l'artista. “Una cosa és el que aprens tècnicament, i l'altra és expressar el que tens a dins”, puntualitza. “Jo, aleshores, ja estava fent un bon procés d'aprenentatge de

L'artista, al seu taller a La Pobla de Segur / G.P.

les eines. Però després, vaig connectar amb el meu interior: l'art va sortir amb molta més força”.

Així va ser com va arribar el premi nacional de pintura artística que la firma Nestlé convocava per a escoles. I aquella on estudiava la Goretty, gràcies a una obra seva, va ser la guanyadora. Ella aleshores tenia deu anys i feia sisè de primària. “Ho vam celebrar una tarda ballant sardanes al pati de l'escola”, on ella va recollir un diploma i el seu primer llenç. Encara recorda, amb tot detall, què va presentar: “vaig fer un collage de les autopistes de la comunicació”. Va emprar arròs, fulles de pi, puntes de Plastidecor... “i vaig posar el logo de Nestlé, que vaig retallar de les xocolatines que jo berenava, a sobre d'uns camions que vaig fer”.

D'entre totes les escoles de l'Estat, deu van ser premiades per l'obra d'algun dels seus alumnes, entre aquestes,

la de Pobla. “El premi va ser una capsula de pintures a l'oli, una paleta, un cavallet, que encara guardo, i aquell primer llenç”, explica. En aquell llenç, va pintar el seu poble, des del Pont de Claverol. I el va exposar en una mostra de treballs de final de curs. Va ser la primera exposició de la seva trajectòria.

LA MILLOR CLASSE DE LA SEVA VIDA

En el temps d'infància de la Goretty, el pintor barceloní Miquel Villà acostumava a passar cada estiu unes setmanes a la fonda Comabella de Pobla. “Els meus padrins eren amics dels amos de la fonda, i el meu padrí convidava el pintor a inspirar-se en el nostre hort, i li regalava prunes”, rememora la neta. Ella acompanyava el seu padrí i, per tant, s'apropava a aquell pintor, que va ser un representant del fauvisme català, i amic de l'artista francès Marcel Duchamp.

La Goretty sempre ha recordat aquella època: “Villà era molt trencador, dibuixava i pintava paisatges molt geomètritzats. A la Pobla vestia sempre amb pantaló curt i barret de palla. La seva dona, la senyora Blanca i la seva neta, Anahí, també hi pujaven, i jo jugava amb la neta”. Cada matí, l'avi pintor els duia a fer una petita excursió. I un dia, la Goretty li va preguntar si podia dur el seu cavallet a una de les sortides. I evidentment que ho va permetre. Allò va fer que la petita pintora rebés la millor classe que recorda de tota la seva vida. “Miquel Villà no era professor de belles arts, però era substancial”. Ella tenia dotze anys i aquell matí, mirant les muntanyes, Villà li va ensenyar cubisme. “Em parlava de vostè”, diu. “I, allà al mig d'un camp, em preguntava, quines formes hi ha al paisatge? ... una rodona, un triangle, un quadrat... Això ens endreça la natura que veiem. Em va ensenyar a mirar el paisatge amb una visió abstracta. Em va ajudar a trencar de la realitat a l'abstracte”. Amb la perspectiva del temps, la Goretty ha vist que “vivim i contemplem el món molt condicionats per la literalitat de les coses. Vivim de forma molt superficial, ens quedem en la superfície”.

Aprofundint en la natura, ella s'hi acaba sentint fonedissa. “En els meus quadres, poso terra del Pallars, necessito sentir-m'hi connectada”, explica. I, ara mateix, el que l'artista està mirant de connectar en una col·lecció de quadres que prepara són les esquerdes de les muntanyes del Pallars, amb les ferides de les persones, amb les crostes de ferides que estan curant. És una potent manera d'expressar que “formem part d'un tot fet de terra, aire, aigua... I, quan t'harmonitzes amb la natura, és com si es desintegrés el teu cos allà”, expressa. I posa, directament, terra del Pallars en les seves obres. “Sempre m'ha interessat posar-hi aquella terra, perquè soc del Pallars”. És la pau que sent en la natura la que omple de blanc moltes de les seves creacions artístiques. “Són els espais a la natura els que ens contenen, ens organitzen i endrecen”. La Goretty sent el privilegi d'haver crescut amb tots els colors, “a la natura trobem moltíssims verds, moltes terres, molts vermells...”. Sap que, d'haver crescut en una gran ciutat, això no hagués estat igual.

UNA EXPERIÈNCIA ESTELLAR

Ara sap que la seva vocació d'artista va néixer enmig de les muntanyes, després d'haver rebut aquella classe espontàniament magistral. Al tribunal que va avaluar la seva tesi

doctoral, algú li va dir que aquell dia, amb el pintor Miquel Villà ella havia viscut una experiència estellar. I en vivències així és on es fan els detonants per a despertar vocacions, allò que connecta amb el que tu ets de debò. “La vocació és sagrada. Som el que som”, expressa l'artista de la Pobla.

Conversant amb la Goretty, la profunditat de camp és infinita. “A mi m'agrada comunicar, i ho faig des de l'art i també des de la poesia. L'art és un canal de comunicació en si mateix i, per tant, un quadre ha de tenir ànima, ha de ser una extensió d'una vivència, d'una emoció”. Ara bé -puntualitza- “quan acabo una obra, ja no és meva, ja és del món i ha d'entrar en diàleg amb el món. I, cada vegada que algú la veu, genera un nou discurs i, així, l'obra continua dialogant infinitament”.

Per a ella, “cada obra d'art neix amb l'espectador. Però t'hi has de plantar una estona i preguntar-te i sentir què et diu aquella obra, perquè el més important és això, què et diu a tu”. La Goretty Pomé imparteix classes de llenguatge visual a Blanquerna, i, durant 28 anys, ha format persones des de l'art i des de l'espiritualitat. Gràcies a aquesta faceta educativa, ha anat creant la seva pròpia pedagogia de l'art. “Hem d'ajudar a fer el viatge dins de l'obra”. I amb ella, aquí, ja ens hi hem començat a apropar.

■ Carne Escalles

CAFETERIA el Somriure
Fleca Cafeteria

Pà Artesà - Orelletes
Coca de recapte - Panadons
Ramon y cajal, 41 Lleida
973 832 849

Fidelitat a les abelles

El mil·lenari ofici dels apicultors i un dia per a pensar-hi.

El 20 de maig és el Dia Mundial de l'Apicultura. I si aquest dia es fa necessari és perquè la meticulosa tasca que duen a terme les abelles és més important per a tots nosaltres del que potser creiem. Tal com s'explica des de l'Organització Mundial de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO), "el paper que les abelles i altres pol·linitzadors exerceixen és essencial en el manteniment de la salut de les persones i del planeta".

La data triada per a celebrar el Dia Mundial de les Abelles és el dia del naixement d'Anton Janša, pioner de l'apicultura moderna i membre d'una família d'apicultors d'Eslovènia, on l'apicultura és una important activitat agrícola amb una llarga tradició. I és una jornada que s'aprofita per a reivindicar accions de protecció dels pol·linitzadors i els seus hàbitats, per tal que incrementin la seva abundància i diversitat i es doni suport al desenvolupament sostenible de l'apicultura.

Aquest increment es fa necessari perquè els darrers anys la població d'abelles i altres insectes, que tenen la seva funció en el sistema natural del planeta, està disminuint.

Aquest any, el Dia Internacional de les Abelles (World Bee Day) porta com a lema "Junts amb les abelles, per les persones i el planeta. Una associació que ens sosté a tots", que destaca el vincle entre les abelles i les persones. Ambdós han treballat durant milers d'anys en un intercanvi sostenible beneficiós per a les abelles, les persones i el medi ambient.

L'Oriol Sullà fa una quinzena d'anys que es dedica a l'apicultura. Ho fa al poble de Claverol, al Pallars Jussà. "Som apicultors per herència i hem après l'ofici de la mà del nostre pare, igual que ell ho va aprendre del seu pare. La producció de mel és una altra de les nostres passions", diuen. El sogre de l'Oriol, Pere Plancheria és un gran mestre apicultor, del qual ell n'ha après moltes coses.

L'Oriol troba molt bé que hi hagi un dia mundial que recordi la tasca que fan els apicultors. "Penso que ha d'haver-hi un dia dedicat a aquest ofici perquè és una tasca molt delicada i està en perill, en gran part, per la vespa asiàtica,

que ens està portant molts problemes i ens sentim una mica desemparats", diu l'Oriol.

A casa seva, Cal Portalé (calportale.com), produeixen i comercialitzen mel de romaní, d'alzina i de mil flors. I l'Oriol n'explica la diferència: "La diferència de la mel és el sabor de les flors, en les quals les abelles han agafat el nèctar". També explica que, "en funció de les flors en les quals s'aturen, les abelles agafen nèctar o pol·len".

En la seva explotació, familiar, totes les pràctiques són tan respectuoses com sigui possible amb les seves abelles i amb el medi ambient. Ara, a la primavera, per la producció i reproducció de les abelles, és l'època dels eixams i treballen fins al límit", comenta l'Oriol. Tenen un centenar d'arnes a la seva propietat i, depenent de l'any i les sequeres, poden arribar a fer entre una i dues tones de mel.

El treball de les abelles és fascinant i només cal que els siguis fidel en les seves necessitats i elles ens proporcionen un producte de gran qualitat. De la flor d'ametller, tan fotografiada en aquest temps, diu l'Oriol que les abelles "no en fan mel, són selectives, i els agrada més el romaní i la farigola", precisa.

Tants anys relacionant-se amb les abelles, ha après coses d'elles. "Em sorprèn molt la seva manera de treballar, són incansables", diu. També n'admira "la seva jerarquia, i

Tall d'una bresca de mel / F.P.

com es defensen i s'ajuden entre elles. "Tot funciona a la perfecció. I són molt treballadores i nobles, encara que piquen". Però, en l'ofici d'apicultor, la clau és la gran entesa: l'intercanvi entre abelles i apicultor. "Cal que els siguis fidel en les seves necessitats i elles ens proporcionen un producte de gran qualitat", expliquen des de Cal Portalé.

■ **Carme Escales**

Un apicultor treballant al camp / F.P.

TORRES joiers

Plaça de Manuel
Bertrand, 13
25230 Mollerussa
Tel. 973 60 01 28

Museu Hidroelèctric de Capdella

Museus de Lleida, on el passat i el present es troben

Fem un tast de centres museístics amb motiu del Dia Mundial dels Museus

L'any 1977 el Consell Internacional dels Museus (ICOM) va decidir que un dia a l'any, el 18 de maig, la importància dels museus al món es posaria en relleu amb la celebració d'un Dia Mundial dels Museus. Els museus -deia la proclama- "són un mitjà important d'intercanvi cultural, enriquiment de les cultures i desenvolupament de l'entesa mútua, la cooperació i la pau entre els pobles". I ara, nosaltres, de poble en poble, aprofitant aquest dia en què es fa valdre la funció dels museus, en proposem alguns. Ecomuseu d'Esterrí d'Àneu

Comencem al poble d'Esterrí d'Àneu, on l'any 1994 s'inaugurava un museu molt especial. Era, tal com els seus impulsors ho expliquen, "una nova concepció museològica i museogràfica on el visitant s'endinsa, d'una manera activa, participativa, en les formes de vida del Pallars de principis de segle".

El mateix nom, Ecomuseu de les valls d'Àneu (ecomuseu.com), ja marcava una diferència. Quan encara no es parlava de sostenibilitat com la prioritat planetària que tenim ara sobre la taula, una casa real, de principis del segle XX,

Casa Gassia, obria les portes per a explicar la història de la vida quotidiana en un poble del Pirineu, en primera persona. I avui, que tantes coses anomenem eco, l'ecomuseu d'Esterrí se'ns fa ben actual, a la mida de l'ecologia que ens cal. La visita guiada va acompanyada pel personatge de l'Esperanceta, que sap brodar un entreteniment carregat d'entusiasme.

Fa sis anys, el 2020, l'Ecomuseu de les valls d'Àneu va obtenir La Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. En va ser mereixedora d'aquest guardó la seva tasca dinamitzadora del territori, com a punt de partida i organització de diverses visites a esglésies i monuments de l'entorn, així com d'activitats culturals. Gaudir de les propostes de l'ecomuseu és com posar-nos unes ulleres amb vista a bona part del territori.

MUSEU DE LA SAL DE GERRI

Abans de deixar enrere la comarca del Pallars Sobirà, entrarem a visitar el Museu de la Sal de Gerri (museudegerri.cat). Està ubicat a l'antic alfolí, on s'emmagatzemava i s'envasava la sal que s'extreia de les salines que encara avui es poden veure molt bé des de la carretera.

També en aquest museu les bromes i la contextualització divertida però històrica de l'Esperanceta de Casa Gassia d'Esterrí fan la visita molt atractiva. Basat en fets reals, com la vida dels saliners i de tot el poble al qual la sal va batrejar, el passat ens surt a rebre en un edifici espectacularment gran. És la construcció civil més gran de tot el Pallars.

ESPAI RAIER

A Pobra de Segur, entrarem a l'Espai Raier, un petit museu que difon l'antic ofici dels raiers que baixaven la fusta pel riu Noguera Pallaresa. Una exposició permanent mostra, d'una banda, com era l'activitat, les eines, el funcionament i l'itinerari d'aquest transport fluvial. D'altra banda, també ens donen a conèixer la pràctica de l'ofici en altres parts del món.

A L'ALT PIRINEU I ARAN

A la Xarxa de Museus del Pirineu trobem altres propostes de visita a museus de l'Alt Pirineu i Aran, vers la resta de territori inclòs en altres xarxes territorials, així com les dades de contacte de cadascun dels museus en l'àmbit pirinenc.

MUSEU DE LA HIDROELÈCTRICA DE CAPDELLA

Des de la Pobra de Segur, ens desviem fins a la Torre de Capdella per entrar a veure el Museu de la hidroelèctrica de Capdella (museuhidroelectricdecapdella.cat). Ens sorprendrà tot el que ens poden arribar a explicar a partir dels salts d'aigua i la seva força creadora d'energia, de llum i d'escalfor per a les nostres llars.

MUSEU DE L'AIGUA

Sense deixar l'aigua, ens endinsarem en un altre museu que ens en parla. El Museu de l'Aigua el trobem a la ciutat de Lleida. S'hi programen visites a quatre espais diferents. El primer és el campament de la Canadenc, on podem tro-

Centre d'Interpretació dels canals d'Urgell a Mollerussa

Viu un estiu únic amb **Qualia!**

casals d'estiu, colònies i camps de treball

www.qualiacoop.cat

qualia

Museu de Gerri de la Sal

bar les exposicions “La força de l’aigua. El Dr. Pearson i les obres de la Canadenc a Lleida”, “Aigües del món” i “Joan Oró. El científic de la vida”. En segon lloc, el dipòsit del Pla de l’Aigua, el primer dipòsit d’aigües de la ciutat de Lleida, construït a finals del segle XVIII per garantir el subministrament d’aigua potable a la població. La tercera visita és a les fonts monumentals que en repartien l’aigua i que encara es conserven al Centre Històric de Lleida.

També es pot veure el molí de Sant Anastasi, antic molí fariner que té els seus orígens al segle XIII. Finalment, s’hi pot veure l’exposició “El riu fa horta”. Els pous de gel, dues cavitats subterrànies construïdes entre els anys 1611 i 1616 per tal d’emmagatzemar el gel de l’hivern i disposar-ne durant tot l’any per abastir la població, són igualment visitables i, finalment, el molí de Cervià, antic molí fariner d’origen medieval, situat a l’horta de Grenyana.

ESPAI DELS CANALS D’URGELL

I també sobre l’aigua, solcarem la història del Canal d’Urgell amb la visita al museu que l’honora. L’Espai dels Canals d’Urgell (canalsurgell.org) es troba a Mollerussa, a la planta baixa de la Casa Canal. I aprofitem la visita a Mollerussa per entrar també a veure el Museu Vestits de Paper (museu-vestitspaper.cat) d’aquesta mateixa ciutat. Aquest museu va obrir les portes el desembre del 2009, coincidint amb el mateix cap de setmana que se celebrava el 44è Concurs Nacional de Vestits de Paper i 46è Concurs Ciutat de Mollerussa. A dins d’aquest curiós museu, un audiovisual mostra com es treballen els vestits de paper.

Amb històries de la vida més senzilla, del treball d’homes i dones, l’energia de l’aigua i les desfilades amb vestits de paper, hem fet un bon tomb per diverses comarques lleidatanes, de museu en museu. I això només ha estat un tast, perquè d’espais museístics, en aquest territori de Lleida, encara n’hi ha alguns més.

■ Carme Escales

DAVID GRAUS

Arquitecte tècnic

Tel. 649 158 020
david@davidgraus.com

- >> Projectes obra nova i reforma
- >> Informes tècnics
- >> Certificats d’eficiència energètica
- >> Inspecció tècnica dels edificis
- >> Reformes integrals de vivendes

EL NOU MAPA ECONÒMIC MUNDIAL: QUIN CAMÍ PRENEM?

En aquesta **37 edició** de la Trobada Empresarial es comptarà, entre altres, amb la participació de:

**JOAN BARRERA · JOSEP BORRELL · CARLES CAMÍ
TOMÀS CUSINÉ · XAVIER ESPOT · JOSEP M. GANYET
SALVADOR ILLA I ROCA · GUILLEM LÓPEZ CASANOVAS
JAUME MIQUEL · ESTEFANIA MOLINA · MAR NOGAREDA
MONTSE PUJOL · DOLORS PUYOL · MATTEO RENZI
FÉLIX REVUELTA · PATRICIA ROMERO · XEVI VERDAGUER**

La Seu d’Urgell **11 i 12.06.26**

/ ÓSCAR CARRETERO

Marina de Barta

El somni de rodar amb Pedro Almodóvar

L'actriu de Mollerussa Marina de Barta debuta al cinema en la pel·lícula "Amarga Navidad", del popular director espanyol

La trajectòria de l'actriu lleidatana Marina de Barta dins l'acabada d'estrenar pel·lícula "Amarga Navidad" comença amb una d'aquelles casualitats que sovint acaben marcant un abans i un després. Després de mesos inscrita en un grup de figuració a Madrid sense haver-hi interactuat mai, i tot just acabat el màster en Interpretació Audiovisual, decideix revisar els missatges acumulats. Entre desenes de convocatòries, n'escull una gairebé a l'atzar. S'hi presenta sense expectatives. Dies després, rep la confirmació: està seleccionada per a una pel·lícula. No en recorda ni el projecte del qual es tractava. Fins que li diuen el nom: Pedro Almodóvar. Ja tenia un altre rodatge confirmat, però l'oportunitat era única. Amb el suport del seu entorn acadèmic, opta per fer el salt. I així, gairebé sense buscar-ho, entra en un dels universos cinematogràfics més reconeixibles del cinema contemporani estatal.

Al set, una de les primeres impressions és gairebé intangible: el silenci. L'arribada del famós director provoca una quietud absoluta, inesperada, que recorre tot l'equip. Ningú no el veu arribar, però tothom en percep la presència. Un moment que, segons explica De Barta a Territoris, esdevé tema de conversa durant dies: "Quan ell va entrar al rodatge es va fer un silenci eixordador", recorda.

La seqüència en què va participar no era menor. Era, de fet, una de les més potents i singulars del film: intensa, llarga i d'una irreverència molt pròpia del segell Almodóvar. Però

“

L'arribada del famós director provoca una quietud absoluta, inesperada, que recorre tot l'equip. Ningú no el veu arribar, però tothom en percep la presència

més enllà del resultat, el que va impactar a la jove actriu va ser el procés: "L'equip treballa amb una dinàmica que transmet cohesió i horitzontalitat, mentre el director acompanya els actors amb una sensibilitat molt gran, especialment en escenes d'alta exposició emocional".

Va tenir l'oportunitat de veure de prop figures com Bárbara Lennie, Victoria Luengo i Patrick Criado, i encara que no hi va tenir interacció directa durant tot el dia que va durar el rodatge, sí que admet l'existència d'una "proximitat" percebuda entre preses. En un moment concret, durant una escena que finalment no apareix al muntatge final, la mirada de Criado es creua amb la seva. "Vaig formar part d'aquell equilibri interpretatiu invisible", explica.

Quan arriba el moment de veure la pel·lícula al cinema, la sorpresa és una altra. No tant per reconèixer-se en pantalla, sinó per comprovar fins a quin punt el que s'ha viscut es tradueix fidelment a la imatge: "L'escena no només es veu: es reviu", assegura De Barta, que descriu l'experiència com "un regal, molt per sobre del que hauria pogut imaginar en aquell moment inicial de dubte".

■ Àlvar Llobet

LA PILOTA PARLA CATALÀ:

El repte lingüístic del Pardinyes

El club lleidatà s'uneix a Òmnium Cultural en defensa de la llengua amb un singular repte: 30 dies entrenant i jugant sense castellà

A principis d'abril, el barri de Pardinyes va ser l'escenari d'una iniciativa poc habitual però carregada d'intencionalitat social i cultural. Sense botes ni pilotes sobre la taula, però amb la determinació pròpia d'una gran cita esportiva, representants d'Òmnium Cultural i del Club de Futbol Pardinyes van segellar un acord per impulsar l'ús del català en l'esport base. El repte era clar i concret: durant 30 dies, tota l'activitat esportiva s'havia de desenvolupar exclusivament en català. Lluny de quedar-se en una proposta teòrica, la iniciativa es va aplicar directament sobre la gespa amb la participació de dos equips del club: un benjamí masculí, integrat per nens de 9 i 10 anys, i el juvenil femení. Durant tot un mes, des de principis d'abril fins a inicis de maig, el català es va convertir en la llengua vehicular en tots els àmbits de la dinàmica esportiva: des de les instruccions tècniques dels entrenadors fins a les converses informals abans i després dels partits, passant per la comunicació dins del vestidor.

El president del CF Pardinyes, Rafa Gimena, explica que la proposta va ser rebuda amb una actitud molt positiva des del primer moment. Tant els entrenadors com els jugadors i jugadores van assumir el repte amb naturalitat, integrant el català en el seu dia a dia esportiu sense resistències destacables. Segons Gimena, aquesta bona acollida és clau per entendre l'èxit de la iniciativa, ja que evidencia que, amb les condicions adequades, el canvi d'hàbits lingüístics pot produir-se de manera fluida.

Des d'Òmnium Cultural es posa l'accent en la filosofia del projecte: no es tracta d'imposar una llengua, sinó de generar dinàmiques internes que afavoreixin el seu ús. Des

de l'organisme apunten que la clau és trencar les inèrcies lingüístiques des de dins dels mateixos equips, fomentant el consens i la implicació col·lectiva. Quan els objectius són definits pels mateixos jugadors i jugadores, el procés esdevé més natural i sostenible en el temps.

LA RAÓ DEL PROJECTE

El projecte respon a una realitat detectada en molts entorns esportius de base, on el castellà tendeix a esdevenir la llengua predominant per simple inèrcia social. Tot i que molts dels joves estan escolaritzats en català, l'ús quotidià ve sovint determinat per la llengua materna o pel context social immediat. Gimena reconeixia aquesta situació dins del mateix club, que reflecteix la diversitat lingüística del barri, però insistia en la necessitat de preservar el català com a llengua d'ús habitual, no des de l'exclusió, sinó des de la promoció i la cura. Amb més de 320 jugadors repartits en 27 equips, el CF Pardinyes és molt més que una entitat esportiva. El club desenvolupa una tasca social rellevant al barri, amb projectes de futbol inclús en col·laboració amb fundacions com l'lersis i Aspros. En aquest context, l'esport esdevé una eina de cohesió i integració, i el català hi juga un paper fonamental com a element de connexió entre els joves.

Des d'Òmnium també es remarca que el repte lingüístic té un impacte que va més enllà de la llengua. La necessitat de comunicar-se en un mateix idioma reforça la cohesió del grup, millora la comunicació interna i fomenta valors com la corresponsabilitat i el treball en equip. Aquests aspectes, segons l'entitat, acaben repercutint directament en el rendiment esportiu i en el creixement personal dels participants.

“

El repte lingüístic té un impacte que va més enllà de la llengua

Com a incentiu final, els equips que completessin el repte amb èxit podien accedir a una experiència formativa especial: una masterclass amb figures destacades del futbol professional. El primer a donar suport a la iniciativa va ser el balaguerí Robert Martínez, actual seleccionador de Portugal, que es va sumar al projecte com a referent esportiu.

Aquesta prova pilot impulsada a Lleida es planteja com el primer pas d'un projecte més ambiciós. L'objectiu d'Òmnium Cultural és estendre aquesta experiència a altres clubs i disciplines esportives arreu de Catalunya, consolidant el català com una llengua viva també dins de l'àmbit esportiu. Mentrestant, a Pardinyes, durant aquell mes, la pilota —metafòricament i literalment— va parlar en català.

■ Àlvar Llobet

Dalmau Motor us desitja bona Festa Major!

Dalmau Motor **SKODA** Vehículos Comerciales

Lleida | Tàrraga | Golmés www.dalmaumotor.com

Residències geriàtriques i centres de dia

residències
Barbens I
Barbens II
Castellserà
La Fuliola i Boldú
RESIDÈNCIES GERIÀTRIQUES I CENTRES DE DIA

Acreditats com a centres col·laboradors de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya

Oferim el millor tracte familiar i humà mitjançant un gran equip de professionals qualificats i amb àmplia experiència que us faran sentir com a casa.

Amb unes magnífiques instal·lacions i moderns equipaments gaudireu de la comoditat dels millors serveis.

Estem ubicats en un entorn rural i tranquil, a només 25 minuts de Lleida i a una hora de Barcelona.

www.residenciabarbens.cat · www.residencialfuliola.cat · serveislleida@serveislleida.cat

- Barbens I: T. 973 718 010
Plaça Mestre Benet, 4-5-6 · 25262 Barbens
- Barbens II: T. 973 580 016
C/ del Nord, 11 · 25262 Barbens
- La Fuliola i Boldú: T. 973 571 055
C/ Llibertat 1 · 25332 La Fuliola
- Castellserà: T. 873 631 203
C/ Migdia, 8 · 25334 Castellserà
- Mòbils: 650 109 735 · 620 258 719
620 960 431

@residenciesbarbensfuliolaiboldu

AUTOESCOLA REX
by **Tracer**
Lleida - Mollerussa

Informa't
CENTRE de FORMACIÓ
continua,
ocupacional,
bonificada,
privada

L'AUTOESCOLA DEL FUTUR
TOTS ELS PERMISOS

- COTXE / MOTO
- CAMIÓ / TRÀILER
- AUTOCAR
- CAP / ADR

Avd. Dra. Castells 3
25001 **Lleida**
973 203 515 @636 359 440
www.tracerformacio.cat

Passeig Beethoven 6
25230 **Mollerussa**
973 981 493 @ 640 863 833

@tracerautoescola
@tracerformacion

Lleida
dimarts 17h. a 19h.
Mollerussa
divendres 17h. a 20h.

Revisió Mèdica

Vine als nostres centres sense cita

ANIMALS PERILLOSOS
PERMÍS CONDUIR
PERMÍS D'ARMES
ESPORT

150€ tots els mesos hi ha cursos
CURS de RECUPERACIÓ de PUNTS

CURS de RECUPERACIÓ de PERMÍS de CONDUIR
250€ tots els mesos hi ha cursos

ARRELS

NATURAL I ECO

- Herbolari
- Dietètica
- Salut Natural

A Arrels Natural i Eco tenim cura de tu amb productes naturals, ecològics i assessorament proper i personalitzat

Carrer Balmes, 1 · 25230 Mollerussa [arrels.mollerussa](https://www.instagram.com/arrels.mollerussa) · 623 759 444

Lleida, refugi de calma

tat, sinó també a l'augment del visitant internacional, que veu en Lleida una destinació encara poc explotada i amb un fort component d'autenticitat.

PRIMAVERA AMB BONES XIFRES D'OCUPACIÓ

La temporada de primavera del 2026 ha començat amb bones sensacions. Episodis com la Setmana Santa han registrat ocupacions elevades, sovint per sobre del 80%, amb reserves d'última hora que han acabat d'omplir molts establiments rurals. Aquest tipus de turisme, molt vinculat a escapades curtes, ha demostrat una gran capacitat de recuperació i estabilitat.

Les cases rurals, en particular, es beneficien d'aquest model flexible, amb estades de cap de setmana o ponts que permeten mantenir una activitat constant més enllà dels mesos d'estiu.

ESTIU 2026: ALTA DEMANDA I CONSOLIDACIÓ

Les previsions per a l'estiu apunten a una nova temporada forta. El sector espera centenars de milers de visitants i un volum de pernотacions que podria igualar o superar el dels últims anys. En els períodes punta, com el mes d'agost, moltes cases rurals podrien assolir ocupacions pròximes al 90% o, fins i tot, superiors.

La combinació de paisatge, activitats a l'aire lliure i oferta gastronòmica continua sent un dels principals reclams. Zones com el Pirineu concentren bona part de la demanda, però cada cop més territoris de la plana s'incorporen a aquesta dinàmica amb propostes vinculades al producte local i al turisme experiencial.

UN TURISTA QUE BUSCA EXPERIÈNCIES

El perfil del visitant també ha evolucionat. El turista rural actual busca molt més que allotjament: vol experiències. La connexió amb la natura, la tranquil·litat, la descoberta del territori i la qualitat dels productes locals són factors clau en la seva decisió. A més, es detecta una tendència cap a estades més curtes però més freqüents, així com un increment del turisme internacional i urbà que busca desconnectar del ritme accelerat de les ciutats.

ESTACIONALITAT I RELLEU GENERACIONAL

Malgrat les bones perspectives, el sector no està exempt de dificultats. La forta concentració de la demanda en determinats períodes de l'any continua sent un dels principals reptes. La desestacionalització es presenta com una necessitat per garantir la viabilitat a llarg termini de molts establiments. A això s'hi afegeixen altres factors com la dependència de les condicions climàtiques, la competència amb noves formes d'allotjament i, especialment, la manca de relleu generacional en alguns negocis familiars.

UN MODEL AMB FUTUR

Tot i aquests desafiaments, el turisme rural a Lleida es manté com un model sòlid i amb projecció. La seva aposta per la qualitat, la sostenibilitat i el vincle amb el territori el posicionen com una alternativa cada cop més valorada en un context global marcat per la recerca d'experiències més humanes i autèntiques.

■ Àlvar Llobet

UN CREIXEMENT SOSTINGUT I DIVERSIFICAT

Les dades dels darrers anys apunten a una evolució positiva del sector. La demarcació ha superat el milió de visitants anuals i acumula milions de pernотacions, amb increments constants que evidencien un interès creixent per aquest model turístic. El turisme rural hi té un paper destacat, especialment en zones del Pirineu i del Prepirineu, però també en comarques de la plana que han sabut reinventar-se.

Aquest creixement no només es deu al turisme de proximi-

Institut Mollerussa
www.institutmollerussa.com

Pedra Natural
Hípica
Agrària - Jardineria
Administració
Dependència
Esportives
Infantil
Informàtica
Mecànica
Indústries extractives

La Formació professional et dona respostes reals per a la vida real, formació pràctica i una borsa de més de 300 empreses on aplicar els coneixements adquirits i créixer professionalment. Tot això i més és l'Institut Mollerussa, el campus que forma professionals amb una extensa oferta de titulacions oficials reglades en diversos àmbits.

El campus que forma professionals

Institut Mollerussa
Telefon 973 600 359

Lleida: On el vent pren forma

La demarcació de Lleida s'ha situat en els darrers anys com una peça clau en el desplegament de les energies renovables a Catalunya

En un context marcat per l'emergència climàtica i la necessitat de reduir la dependència dels combustibles fòssils, el territori lleidatà emergeix com un escenari estratègic per a l'expansió de l'energia eòlica. Però aquest protagonisme no està exempt de tensions, debats i reptes de futur.

Un territori amb potencial eòlic consolidat Les característiques geogràfiques de Lleida —grans extensions de terreny, altituds favorables i un règim de vents constant— han facilitat la implantació de parcs eòlics des

de principis dels anys 2000. Comarques com la Segarra, l'Urgell, les Garrigues o la Noguera concentren bona part de les instal·lacions existents, fruit de la primera onada de desenvolupament del sector.

Tot i aquest recorregut, Catalunya ha quedat històricament per darrere d'altres territoris de l'Estat pel que fa a potència eòlica instal·lada. Aquesta situació ha provocat una reactivació dels projectes en els darrers anys, amb Lleida com un dels principals focus d'expansió. Els objectius fi-

xats per la Generalitat de Catalunya en matèria de transició energètica marquen un horitzó clar: incrementar de manera significativa la producció d'energia renovable abans del 2030. Això es tradueix en una allau de nous projectes eòlics en diferents fases de tramitació, així com en la repotenciació de parcs ja existents amb aerogeneradors més moderns i eficients. Aquesta nova etapa també incorpora projectes híbrids que combinen energia eòlica i solar, amb l'objectiu d'optimitzar la producció i aprofitar millor els recursos naturals del territori.

EL PAPER DE LA LEGISLACIÓ

El creixement del sector no s'entén sense els canvis normatius dels darrers anys. El Decret llei 16/2019 va suposar un punt d'inflexió en agilitzar els tràmits i obrir la porta a una implantació més ràpida de projectes. Posteriorment, el Decret llei 24/2021 va reforçar aquest marc amb noves mesures per simplificar procediments i fomentar una major implicació del territori. Aquestes normes s'emmarquen en els objectius estatals i europeus de descarbonització, que impulsen una transformació profunda del model energètic.

ENTRE L'OPORTUNITAT I EL CONFLICTE

Tot i els beneficis ambientals de les energies renovables, el desplegament eòlic a Lleida ha generat controvèrsia. Diversos col·lectius i municipis han expressat preocupació per l'impacte paisatgístic dels aerogeneradors, així com

per possibles afectacions a la fauna i a l'equilibri ecològic.

També s'ha obert el debat sobre la concentració de projectes en zones rurals i sobre el retorn econòmic real que reben aquests territoris. La percepció que els beneficis no sempre es queden al territori ha alimentat la demanda d'un model més just i participatiu.

Davant d'aquest escenari, el futur del sector passa per trobar l'equilibri entre desenvolupament energètic i sostenibilitat territorial. Cada cop es posa més èmfasi en la planificació estratègica, la participació ciutadana i la integració paisatgística dels projectes. A més, es plantegen nous models com les comunitats energètiques locals, que permetrien a la població participar directament en la producció i gestió de l'energia.

UN REpte DE PAÍS AMB EPICENTRE A LLEIDA

Lleida es troba, doncs, en una cruïlla decisiva. D'una banda, té l'oportunitat de liderar la transició cap a un model energètic més sostenible. De l'altra, ha d'afrontar el repte de fer-ho sense comprometre el territori ni la seva identitat. El futur dels parcs eòlics no es jugarà només en termes de megawatts, sinó també en la capacitat de generar consens i de construir un model energètic que sigui, alhora, eficient, just i arrelat al territori.

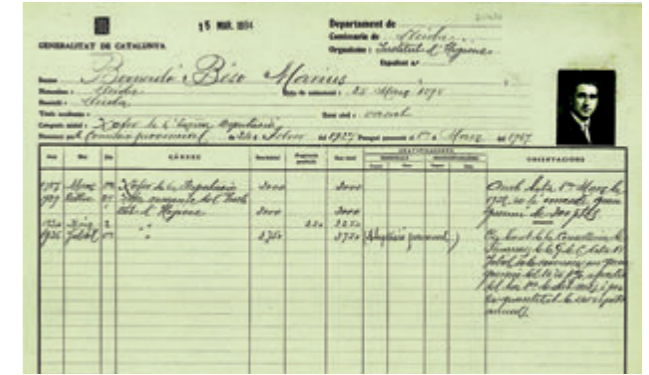
■ Àlvar Llobet

Els expedients del silenci

Imatge de la placa de record als funcionaris depurats a la Diputació / DIPUTACIÓ DE LLEIDA

Un dels expedients de depuració / DIPUTACIÓ DE LLEIDA

La investigació de Teresa Ibars als arxius de la Diputació de Lleida permet reconstruir la repressió exercida contra centenars de funcionaris i treballadors públics després de la Guerra Civil

Durant dècades, els noms de centenars de treballadors públics van quedar ocults rere expedients administratius i el silenci imposat per la repressió franquista. No eren només documents arxivats: darrere de cada registre hi havia trajectòries professionals truncades, famílies afectades i persones apartades de la funció pública per motius ideològics. La repressió no només perseguia opcions polítiques, sinó que també desposseïa moltes persones de la seva dignitat laboral i del dret a reconstruir la seva vida. Recuperar avui aquestes històries és, més que un exercici de memòria, un acte de reparació democràtica.

Amb aquesta voluntat de reconeixement, la Diputació de Lleida va celebrar el passat mes de desembre una jornada dedicada al record i la dignificació del personal represaliat pel franquisme. L'acte, presidit pel president Joan Talarn, va incloure un ple extraordinari centrat en la repa-

ració de les víctimes de represàlies laborals i va reunir prop de 170 familiars al Saló de Plens del Palau provincial.

La commemoració es va sustentar en bona part en els treballs de recerca impulsats per Teresa Ibars, que durant els darrers anys ha aprofundit en la documentació conservada als arxius i que n'ha resultat en un llibre: "Silenci trencat". Segons explica la investigadora, la recerca es va iniciar després que des de l'Ajuntament de Lleida i altres institucions es posés sobre la taula la necessitat d'abordar aquesta qüestió. "Molta part de la documentació necessària es conservava a l'arxiu", assenyala Ibars, que va decidir centrar-se en els expedients de depuració dels funcionaris.

El que inicialment semblava una investigació limitada va acabar revelant una dimensió molt més extensa de la repressió administrativa: "Es pensava que el volum de documentació seria reduït, però finalment es van localitzar prop de 180 expedients de depuració corresponents

a funcionaris", explica. A més, la investigació va incorporar l'anàlisi de nòmines i llistats de personal laboral interí, fet que ha permès reconstruir amb més precisió l'impacte de la repressió després del cop d'estat del 18 de juliol de 1936.

"A partir d'aquell moment es va apartar del servei públic personal vinculat a institucions religioses i es va substituir per treballadors interins", recorda Ibars. En total, van entrar 500 persones noves per ocupar aquests llocs durant la guerra. Amb l'arribada de les tropes franquistes, però, aquests interins van ser acomiadats de manera automàtica i sense expedient previ. Paral·lelament, els funcionaris titulars van haver de sotmetre's als processos de depuració. Alguns van aconseguir mantenir el lloc de treball acreditant fidelitat al règim; d'altres, en canvi, van ser apartats temporalment o definitivament dels llocs de feina. Un total de 537 persones van patir algun tipus de represàlia. Els mecanismes de depuració, avalats per la legislació franquista, obligaven els empleats públics a demostrar la seva adhesió al nou règim mitjançant declaracions jurades i informes de la Guàrdia Civil, de Falange i de diferents testimonis.

Les conseqüències d'aquests processos van anar molt més enllà de l'àmbit laboral. Els expedients revelen històries personals marcades durant dècades per l'estigmatització i la impossibilitat de recuperar la normalitat. Un dels casos que més ha colpit la investigadora és el de Descalça Amorós Farrerons, escriptora de professió, que va reclamar reiteradament la seva reincorporació entre 1939 i 1972. "Les autoritats li van denegar la petició acusant-la fins i tot de mantenir una conducta 'poc honrosa'", explica Ibars. No va ser readmesa fins a l'any 1972, més de tres dècades després d'haver estat apartada del servei.

La recerca també ha permès recuperar altres trajectòries oblidades, convertint els expedients en testimonis humans i no només administratius. Aquest és, precisament, un dels principals valors del treball desenvolupat: transformar dades i llistats en memòria viva. Els documents ja no parlen únicament d'un sistema repressiu, sinó de persones concretes que van veure interrompuda la seva vida professional i personal.

Aquesta tasca de recuperació adquireix una dimensió col·lectiva i institucional. Revisitar els processos de depuració no només permet documentar el passat, sinó també entendre com la repressió es va institucionalitzar dins l'administració pública i com va afectar profundament el teixit social del país.

Sang que no s'atura:

El repte silenciós de mantenir vives les reserves

Cada dia, als hospitals catalans, centenars de persones depenen d'un gest anònim i altruista: la donació de sang. No es pot fabricar ni substituir i la seva disponibilitat condiona intervencions quirúrgiques, tractaments oncològics o situacions d'emergència. En aquest context, el Dia Mundial del Donant de Sang, que se celebra el 14 de juny, esdevé molt més que una efemèride: és un recordatori de la necessitat constant de garantir reserves suficients i d'implicar la societat en una responsabilitat col·lectiva.

UNA NECESSITAT INVISIBLE

A Catalunya, el sistema de donació està plenament consolidat, però no exempt de tensions. Es calcula que cada dia es necessiten entre 800 i 1.000 donacions per cobrir la demanda hospitalària, fet que es tradueix en unes 240.000 donacions anuals. Aquesta xifra evidencia la dimensió estructural del repte: no es tracta de respondre a moments puntuals, sinó de mantenir un flux continu i estable. L'inici del 2026 va deixar dades esperançadores. La Marató de Donants de Sang, una de les principals campanyes de l'any, va superar les 10.000 donacions en només deu dies, mobilitzant més d'un centenar de campanyes arreu del territori. Aquesta resposta va demostrar, un cop més, la capacitat de reacció de la ciutadania davant les crides solidàries.

PREOCUPACIÓ PEL FUTUR

Tanmateix, rere aquestes xifres positives s'amaguen tendèn-

cies preocupants. La participació de nous donants es manté baixa, i el sistema depèn cada cop més d'un col·lectiu envellit. La majoria de donants tenen entre 45 i 65 anys, mentre que els joves representen poc més d'una cinquena part del total. A més, cada any milers de persones deixen de donar per qüestions d'edat o salut, fet que accentua la necessitat de renovar la base de donants. Aquest desequilibri generacional esdevé un dels principals reptes de futur. Sense una incorporació sostinguda de joves, el sistema podria veure compromesa la seva estabilitat a mitjà termini. Per això, les institucions sanitàries insisteixen en la importància de fomentar una cultura de donació entre les noves generacions i de trencar possibles barreres informatives o culturals.

LA SITUACIÓ A LLEIDA

Des d'un punt de vista territorial, la realitat també presenta matisos. A la demarcació de Lleida, el volum de donacions és inferior al de les grans àrees metropolitanes, però el seu paper és clau per garantir l'equilibri del sistema. Amb centenars de donacions en campanyes com la Marató, el territori manté una xarxa activa basada en la proximitat, amb unitats mòbils i la implicació de municipis i entitats locals. En zones amb menor densitat de població, aquesta capillaritat resulta essencial per sostenir les reserves.

SOLIDARITAT FEMENINA

Un altre element destacat és el perfil del donant. En els darrers anys, les dones han esdevingut el pilar principal de la do-

nació a Catalunya, tant en volum com en regularitat. Aquesta feminització del gest solidari conviu, però, amb limitacions normatives que condicionen la freqüència de donació segons el sexe, un factor que també incideix en la gestió global de les reserves.

FRAGILITAT ESTACIONAL

Malgrat els esforços, el sistema continua sent vulnerable en períodes concrets, com les vacances de Nadal o els mesos d'estiu, quan les donacions disminueixen notablement. En aquests moments, les reserves poden baixar per sota dels nivells òptims, situant-se en només cinc o sis dies de cobertura, quan el nivell recomanat és de vuit. Aquesta fragilitat obliga a activar campanyes intensives i recorda la importància de la regularitat en la donació. Els experts coincideixen que el gran repte no és tant la resposta puntual —que sovint és positiva— com la sostenibilitat a llarg termini. Fidelitzar donants, captar-ne de nous i reforçar la confiança en el sistema són elements clau per garantir-ne el futur.

DADES SOBRE LA DONACIÓ DE SANG

La donació de sang és un gest senzill, però essencial per al funcionament del sistema sanitari. En cada extracció s'obtenen aproximadament 450 mil·lilitres de sang, una quantitat que representa menys del 10% del volum total d'un adult i que l'organisme recupera amb relativa rapidesa. Tot i així, aquesta petita aportació pot tenir un impacte considerable: la sang es fracciona en diferents components —glòbuls ver-

mells, plasma i plaquetes—, cosa que permet que una sola donació pugui beneficiar fins a tres pacients.

La necessitat és constant. A Catalunya, els hospitals requereixen al voltant d'un miler de donacions diàries per cobrir intervencions quirúrgiques, tractaments oncològics o emergències. En operacions habituals com la implantació d'una pròtesi de maluc, la pèrdua sanguínia pot oscil·lar entre mig litre i litre i mig, l'equivalent a una o tres bosses de sang. Això evidencia fins a quin punt cada donació individual és clau per sostenir l'activitat mèdica quotidiana. A més, la sang és un recurs perible. Els glòbuls vermells es poden conservar entre 35 i 42 dies, les plaquetes només durant quatre o set dies, mentre que el plasma congelat pot arribar a durar fins a tres anys. Aquesta limitació obliga a mantenir un flux continu de donacions: no es tracta només d'aconseguir reserves, sinó de renovar-les constantment.

PRENDRE CONSCIÈNCIA

En aquest escenari, el Dia Mundial del Donant de Sang adquireix una dimensió profundament pedagògica. No només reconeix la tasca dels donants, sinó que interpe·lla la societat sobre la importància de mantenir viu aquest gest. Donar sang és, en essència, un acte senzill, però amb un impacte immens: una cadena invisible de solidaritat que sosté, dia rere dia, el sistema sanitari.

■ Àlvar Llobet

ASS PLUS®

 Experts en sumar protecció a les teves dades.

T'ajudem a complir les normatives legals de protecció de dades, amb un servei personalitzat.

 Pl. Generalitat, 23
El Palau d'Anglesola
25243 · Lleida

 973 710 989

 info@assplus.org

 www.assplus.org

Avui cuinem...

Albergínies farcides de bacó i bolets

INGREDIENTS per a 4 persones

2 albergínies
Bolets variats
All, julivert
150 grams de bacó en daus
80-100 cc. de crema de llet
1 ou
Sal, pebre negre
Formatge ratllat
Oli d'oliva verge extra

PER:
Dolors Mateu
blogdecuina.blogspot.com

PREPARACIÓ:

Rentar, partir les albergínies per la meitat al llarg i treure la polpa, per fer un lleu tall al voltant i altres al centre per facilitar el buidatge amb una cullereta.

Salar i deixar reposar de cap per avall uns 15 minuts.

Assecar i ruixar amb un fil d'oli per introduir-les al forn preescalfat a 200 graus durant uns 30 minuts.

Posar en una paella amb unes gotes d'oli el bacó, passats un parell de minuts, afegir els bolets rentats, ben escorreguts i tallats a trossos, ofegar, afegir l'all i el julivert picats, un parell de voltes i abocar la crema de llet, deixar-ho un parell de minuts perquè es lligui el que serà el farcit. Salpebreu-ho.

Omplir amb aquesta farsa les albergínies, repartir formatge ratllat per damunt, un fil d'oli i gratinar fins que el formatge es fongui.

**El pes dels bolets variarà en funció de com siguin (frescs, en conserva o congelats).

VENTILACIÓ LLIVENTO

ON CADA SOSPIR COMPTA

AIRE NET
I SALUDABLE

EFICIÈNCIA
ENERGÈTICA

CONFORT
I BENESTAR

El magazín de **territoris.cat**

territoris

Vols donar-te a conèixer?

A Territoris col·laborem amb les empreses i el comerç local!
Contacta amb nosaltres al **676 560 252** o per correu a **publicitat@territoris.cat**

Visita l'edició digital aquí!

SHOWROOM

Avda. Països Catalans, 1
GOLMÉS

www.llivento.com

Descobreix-ne més a gustdelleida.cat

**Tria origen.
Tria qualitat.
Tria Gust de Lleida.**

La marca que identifica i promou
el sector agroalimentari de Lleida.

 Gust
deLleida

Diputació de Lleida
Promoció Econòmica